

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

1^ο Σεμινάριο του ερευνητικού έργου WorkAbility:

“Πρώθηση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας των Ατόμων με Αναπηρία”

Δευτέρα, 25 Απριλίου 2016

Αμφιθέατρο 1, Κτίριο ΚΕΔΕΑ (κόκκινο κτίριο), 3^{ης} Σεπτεμβρίου, Παν/πολη ΑΠΘ

Την Δευτέρα 25 Απριλίου 2016 πραγματοποιήθηκε στο Κέντρο Διάδοσης Ερευνητικών Αποτελεσμάτων (ΚΕ.Δ.Ε.Α) του Α.Π.Θ. (Αμφιθέατρο 1, κόκκινο κτήριο), το 1ο Σεμινάριο του ερευνητικού έργου WorkAbility με θέμα “Πρώθηση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας των Ατόμων με Αναπηρία”.

Το σεμινάριο ξεκίνησε στις 14.00 με χαιρετισμό από το καθηγητή του Α.Π.Θ. και συντονιστή του έργου κύριο Αριστοτέλη Νανιόπουλο, ο οποίος αφού καλωσόρισε τους παρευρισκόμενους, ευχήθηκε τα αποτελέσματα που θα προκύψουν με την συνεργασία όλων να έχουν ουσιαστική αξία και διάρκεια. Την εκδήλωση χαιρέτισε επίσης ο κύριος Παύλος Καζαντζίδης, διευθυντής της Αναπτυξιακής Εταιρείας του Ε.Ε.Θ., ο οποίος ανέφερε πως το Επαγγελματικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης επιδιώκει μέσα από τη συμμετοχή του στο συγκεκριμένο έργο να συμβάλει στη κοινή προσπάθεια για τη δημιουργία κατάλληλων δομών και προϋποθέσεων, ώστε να βελτιωθεί σημαντικά η προσβασιμότητα των ΑμεΑ στην αγορά απασχόλησης των επιχειρήσεων.

Στη συνέχεια, ο καθηγητής κύριος Νανιόπουλος έκανε μία συνολική παρουσίαση του έργου WorkAbility, σχετικά με το αντικείμενο, τους στόχους, τους εταίρους, την μεθοδολογία υλοποίησης, τα πακέτα εργασίας, τις κύριες δράσεις, τα παραδοτέα του έργου. Τελος, ο κύριος Νανιόπουλος παρουσίασε τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την επιτυχή ολοκλήρωση των δράσεων του έργου.

Στη συνέχεια, ο κύριος Παναγιώτης Τσαλής, Δρ. Πολ. Μηχανικός Α.Π.Θ. παρουσίασε την μεθοδολογία αξιολόγησης της προσβασιμότητας εργασιακών χώρων. Στο πλαίσιο του τρίτου πακέτου εργασίας του WorkAbility θα αναπτυχθεί η συγκεκριμένη μεθοδολογία, προκειμένου να αξιολογηθεί η προσβασιμότητα εργοδοτών της Κεντρικής Μακεδονίας. Η μεθοδολογία αξιολόγησης της προσβασιμότητας εργασιακών χώρων περιλαμβάνει τις παρακάτω λίστες ελέγχου: α) Λίστα ελέγχου κτιρίων – κλειστών χώρων, β) Λίστα ελέγχου ανοιχτών χώρων – διαδρομών και γ) Λίστα ελέγχου πολιτικών – πρακτικών επιχειρήσεων. Όπως τόνισε ο

κ.Τσαλής ένα μεγάλο ποσοστό ΑμεΑ εργάζεται σε περιβάλλον γραφείου, γ'αυτό η μεθοδολογία αξιολόγησης με τις λίστες ελέγχου εσπάζει κυρίως σε τέτοιου είδους εργασιακά περιβάλλοντα.

Η δικηγόρος κυρία Ουρανία Σαράφογλου παρουσίασε αναλυτικά τη νομοθεσία που σχετίζεται με την απασχόληση των Ατόμων με Αναπηρία σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Σε όπι αφορά την διεθνή νομοθεσία, η κύρια Σαράφογλου αναφέρθηκε στα παρακάτω : α) Πρότυποι κανόνες του ΟΗΕ για την εξίσωση των ευκαιριών των ατόμων με αναπηρία, β) Διεθνής Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Άτομα με Αναπηρία και γ) Συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ). Σε ευρωπαϊκό επίπεδο έγινε αναφορά στη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη, τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες. Η κυρία Σαράφογλου παρουσίασε επίσης με λεπτομέρεια την σχετική εθνική νομοθεσία, όπως τον Νόμο 3304/2005 για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης, τον Νόμο 2643/98 ο οποίος αφορά την ποσόστωση για την απασχόληση των Ατόμων με Αναπηρία στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, τον Νόμο 4019/11, ο οποίος αναφέρεται στην κοινωνική οικονομία και την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Η κύρια Γεωργία Φύκα, Κοινωνική Λειτουργός, Μ.Α. Disability Studies και ο κύριος Προκόπης Ορφανός, Δρ. Κοινωνιολόγος παρουσίασαν από κοινού τις πολιτικές και πρακτικές που σχετίζονται με την απασχόληση των Ατόμων με Αναπηρία.

Η κ. Φύκα αναφέρθηκε αρχικά σε βασικούς ορισμούς, όπως ιατρικό/ βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο και κοινωνικό μοντέλο αναπηρίας, κοινωνικός αποκλεισμός, διάκριση. Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν στατιστικά στοιχεία σχετικά με την απασχόληση των ΑμεΑ, από την Eurostat και το Ακαδημαϊκό Δίκτυο Εμπειρογνομώνων για την Αναπηρία, ANED (Academic network of European Disabilities Experts). Βάσει των στοιχείων αυτών η κ. Φύκα έκανε μια σύγκριση ανάμεσα στην Ελλάδα και την Ευρώπη σε θέματα αναπηρίας και απασχόλησης των ΑμεΑ.

Τον λόγο πήρε στη συνέχεια ο κ. Ορφανός, ο οποίος παρουσίασε πολιτικές και προγράμματα για την απασχόληση των ΑμεΑ σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Συγκεκριμένα σε όπι αφορά τις εθνικές πολιτικές έκανε αναφορά στα παρακάτω: 1) Ν.2643/1998 - Πρόσβαση στην απασχόληση και κοινωνική ένταξη ΑμεΑ, πολυτέκνων, αγωνιστών εθνικής αντίστασης και αναπήρων και θυμάτων πολέμου, 2) Προσλήψεις εκπαιδευτικών με αναπηρία, 3) Προστατευμένα Παραγωγικά Εργαστήρια, 4) Κοινωνική οικονομία, 5) Τηλεργασία, 6) Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη. Σχετικά με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απασχόληση και την αναπηρία, ο κ. Ορφανός έδωσε έμφαση στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη και τα Κοινωνικά Δικαιώματα καθώς και σε άλλες ευρωπαϊκές νομοθεσίες όπως η Οδηγία 2000/78/Εκ η οποία στοχεύει στη δημιουργία γενικού πλαισίου, για την ίση μεταχείριση στην Απασχόληση. Τέλος, αναφέρθηκε στην “Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με χρονικό ορίζοντα το 2020”, επισημαίνοντας ότι ως βασική έλλειψη στην παρούσα φάση αναγνωρίζεται η ύπαρξη ενός εθνικού πλαισίου πολιτικής, το οποίο θα διασφαλίζει μια αυξημένη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία, στο γενικό πλαίσιο των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης.

Η κύρια Κυπαρισσούλα Σερέτη, Κοινωνική Λειτουργός, παρουσίασε τις δράσεις του Γραφείου Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων του ΟΑΕΔ, στο οποίο εργάζεται. Συγκεκριμένα παρουσιάστηκαν από την κυρία Σερέτη τα προγράμματα κατάρτισης, απασχόλησης και επιχειρηματικότητας του ΟΑΕΔ καθώς και οι προϋποθέσεις συμμετοχής των ανέργων σε καθένα από τα προγράμματα, ενώ παράλληλα σχολιάστηκε και η αποτελεσματικότητα των δράσεων αυτών. Στη συνέχεια η κύρια Σερέτη παρουσίασε δύο θετικά συμπεράσματα: α) Οι εργοδότες που έχουν μείνει ικανοποιημένοι από την ένταξη τους στο πρόγραμμα “Νέες θέσεις εργασίας” του ΟΑΕΔ, ενημερώνουν και άλλους εργοδότες σχετικά με το πρόγραμμα αυτό, με αποτέλεσμα νέες επιχειρήσεις να προσλαμβάνουν Άτομα με Αναπηρία και β) Άτομα με Αναπηρία που έχουν αξιοποιήσει προγράμματα του ΟΑΕΔ δηλώνουν ότι η εργασία έχει ενισχύσει την αυτοπεποίθησή τους και σε κάποιες περιπτώσεις έχει μάλιστα συμβάλει στο να βελτιωθεί η κατάσταση της υγείας τους. Επίσης, η κ. Σερέτη έθεσε τους παρακάτω προβληματισμούς: α) στο πλαίσιο του προγράμματος “Νέες θέσεις εργασίας” το οποίο υλοποιείται τα τελευταία πέντε χρόνια, έχουν γίνει μόνο 145 προσλήψεις ΑμεΑ στη Θεσσαλονίκη σε σύνολο 2080 θέσεων σε πανελλαδικό επίπεδο, β) Πρέπει να δοθούν επιπλέον κίνητρα στις επιχειρήσεις για να προσλάβουν Άτομα με Αναπηρία, αφού η κάλυψη των ασφαλιστικών εισφορών των εργαζομένων σε ποσοστό 100% δεν επαρκεί γ) Πρέπει να υπάρχουν πιο αυστηρές κυρώσεις για τις επιχειρήσεις οι οποίες παραβιάζουν τις προϋποθέσεις και τους όρους των προγραμμάτων, με αποτέλεσμα να μην σέβονται τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, δ) Απαιτείται καλύτερος συντονισμός των δράσεων, διάλογος και συνεργασία ανάμεσα στους θεσμούς που ασχολούνται με θέματα απασχόλησης, τους συλλόγους και τα σωματεία που εκπροσωπούν τα Άτομα με Αναπηρία και τους εργοδότες.

Μετά από ένα σύντομο διάλειμμα, ξεκίνησε το δεύτερο μέρος του σεμιναρίου, όπου εκπρόσωποι συλλόγων των ατόμων με αναπηρία παρέθεσαν τις απόψεις τους σχετικά με το θέμα της απασχόλησης των ΑμεΑ.

Ο κύριος Χρήστος Πολυμεράς, Κοινωνικός Λειτουργός, αφού παρουσίασε τον Πανελλήνιο Σύλλογο Τυφλών και τις υπηρεσίες του σε πανελλαδικό επίπεδο, αναφέρθηκε στη συμμετοχή του Συλλόγου στο έργο και την διεξαγωγή της έρευνας ερωτηματολογίων στα μέλη του. Οι ασκούμενες κοινωνικοί λειτουργοί κυρία Βαρβάρα Παρασκευαΐδου και κυρία Θεώνη Καπτανάντζε παρουσίασαν κάποια πρώτα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα, χωρίζοντας τους συμμετέχοντες σε τέσσερις βασικές κατηγορίες - ομάδες στόχου: α) συνταξιούχοι, β) εργαζόμενοι, γ) άνεργοι και δ) όσοι δεν έχουν εργαστεί ποτέ. Για κάθε κατηγορία από τις παραπάνω, παρουσιάστηκαν συγκεντρωτικά αποτελέσματα σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης, το εργασιακό περιβάλλον, τα μέσα αξιοποίησης εύρεσης εργασίας, την χρήση ειδικού εξοπλισμού στον χώρο εργασίας και τους παράγοντες της εύρεσης εργασίας.

Ακολούθησε μία σύντομη παρέμβαση από την κυρία Μπαξεβάνου Φωτεινή, Εκπαιδεύτρια Κινητικότητας, Προσανατολισμού και Δεξιότητων Καθημερινής Διαβίωσης ατόμων με πρόβλημα όρασης, η οποία παρουσίασε αναλυτικά ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης για τα συγκεκριμένα άτομα. Όπως είπε η κυρία Μπαξεβάνου, ένα άτομο με προβλήματα όρασης μπορεί να διεκδικήσει μια θέση στην αγορά εργασίας, εάν είναι ανεξάρτητο.

Ο πρόεδρος παραρτήματος Μακεδονίας – Θράκης του Πανελληνίου Συλλόγου Παραπληγικών, κύριος Γιώργος Αυγουστίδης, παρουσίασε τον Σύλλογο ο οποίος αριθμεί πανελλαδικά 9000 μέλη, με το Παράρτημα Μακεδονίας Θράκης να έχει 1300 μέλη. Τόνισε τις καθημερινές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα μέλη του συλλόγου σε ότι αφορά την μεταφορά τους. Επίσης, ο κ. Αυγουστίδης ανέφερε ότι ποσοστό 95% των ατόμων με βαριά κινητική αναπηρία είναι άνεργοι. Για το λόγο αυτό πρέπει να δοθούν κατάλληλα κίνητρα στους εργοδότες, προκειμένου να προσλάβουν Άτομα με Αναπηρία. Συμφώνησε με την κύρια Σερέτη ότι τα κίνητρα που παρέχονται στην παρούσα φάση δεν επαρκούν και πρέπει να δοθούν άλλα πιο ισχυρά, πέρα από τις επιδοτήσεις για προσβάσιμο εργασιακό χώρο. Σύμφωνα με τον ίδιο, το βασικό πρόβλημα που πρέπει να ξεπεραστεί είναι ο έντονος ρατσισμός που υπάρχει απέναντι στα ΑμεΑ. Τέλος, επεσήμανε την ανάγκη για υποστήριξη των ΑμεΑ με νοηματική. Όσον αφορά τη συμμετοχή του Συλλόγου στο έργο, η συλλογή των ερωτηματολογίων που δόθηκαν στα μέλη του βρίσκεται σε εξέλιξη και αναμένεται να ολοκληρωθεί σύντομα.

Αμέσως μετά έκανε την τοποθέτησή της η γενική γραμματέας της Ένωσης Κωφών Βορείου Ελλάδος, κυρία Φανή Κολτσακίδου, με τη βοήθεια του διερμηνέα νοηματικής γλώσσας κυρίου Σπύρου Κουζέλη. Η κυρία Κολτσακίδου, αφού έκανε μια σύντομη αναφορά στην ιστορία της Ένωσης και στα μέλη της, επεσήμανε πως η συλλογή των ερωτηματολογίων έχει ήδη ολοκληρωθεί και παρουσίασε χρήσιμα συμπεράσματα από την έρευνα. Για παράδειγμα ανέφερε πως, βάσει των απαντήσεων του ερωτηματολογίου που συμπληρώθηκε από μέλη της ΕΚΒΕ στο πλαίσιο της έρευνας για τις συνθήκες απασχόλησής τους, προκύπτει πως οι κωφοί άνω των 50 ετών, όταν ήταν νεότεροι μπορούσαν να διεκδικήσουν μια θέση στην αγορά εργασίας, έστω και με απολυτήριο δημοτικού, σε αντίθεση με τους σημερινούς νέους οι οποίοι παρότι διαθέτουν μεταλυκειακές σπουδές σε μεγάλο ποσοστό, δεν βρίσκουν δουλειά.

Στη συνέχεια το κοινό έθεσε γενικούς προβληματισμούς αλλά και ερωτήματα σχετικά με την απασχόληση των ΑμεΑ. Αρχικά, σχολιάστηκε πόσο δύσκολο είναι να ενισχυθεί η απασχόληση των ΑμεΑ στο πλαίσιο της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, η οποία βιώνει μια βαθιά οικονομική κρίση, που μάλιστα συνοδεύεται από μία κοινωνική και πολιτιστική. Πολλοί από τους παρευρισκόμενους αναφέρθηκαν στα καθημερινά προβλήματα και υλικοτεχνικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα Άτομα με Αναπηρία, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν για την μετακίνησή τους λόγω έλλειψης προσβασιμότητας και Μέσων Μεταφοράς. Επίσης, αναφέρθηκε ότι ο θεσμός του βοηθού είναι απαραίτητος για τα άτομα με τετραπληγία. Συνεπώς, είναι απαραίτητη η παροχή οικονομικής και κοινωνικής υποστήριξης από το Κράτος, ώστε τα Άτομα με Αναπηρία να μπορέσουν να ενταχθούν ισότιμα στην κοινωνία και να διεκδικήσουν θέσεις εργασίας. Ένας από τους συμμετέχοντες, πρώην μέλος της Επιτροπής παρακολούθησης του κοινωνικού αποκλεισμού στο Υπουργείο Εργασίας, επεσήμανε ότι πρέπει να αξιοποιηθούν όσες προσπάθειες έχουν γίνει μέχρι στιγμής και τόνισε την ανάγκη για καλύτερο προγραμματισμό των δράσεων και θεσμοθέτηση βασικών ζητημάτων που αφορούν την απασχόληση των ΑμεΑ. Τέθηκαν επίσης ειδικότερα εργασιακά και ασφαλιστικά ζητήματα εργαζομένων Ατόμων με Αναπηρία και σχολιάστηκε το γεγονός πως ένα σημαντικό ποσοστό ΑμεΑ διαθέτει υψηλό μορφωτικό επίπεδο αλλά αδυνατεί να βρει εργασία, λόγω των προκαταλήψεων που υπάρχουν. Συνήθως οι εργοδότες προτιμούν να προσλάβουν ένα άτομο με αρτιμέλεια παρά ένα άτομο με αναπηρία,

αφού δεν υπάρχουν τα ανάλογα κίνητρα. Επίσης αναφέρθηκαν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν, ειδικότερα οι κωφοί, σχετικά με την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την πληροφόρηση, καθώς το Κράτος δεν επιδοτεί προγράμματα διερμηνείας. Κατά συνέπεια οι κωφοί αργούν ή δεν καταφέρνουν καθόλου να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους, γεγονός που δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο την εύρεση εργασίας.

Οι ομιλητές έκαναν με τη σειρά τους τις δικές τους τοποθετήσεις, ώστε να απαντήσουν στα ερωτήματα που τέθηκαν. Αφού ολοκληρώθηκε η συζήτηση, ο κύριος Νανιόπουλος παρουσίασε τα βασικά συμπεράσματα του σεμιναρίου:

- Υφίσταται ήδη θεσμικό πλαίσιο σχετικά με την απασχόληση των ΑμεΑ τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο
- Ο ΟΑΕΔ εφαρμόζει προγράμματα και κάνει προσπάθειες για την προώθηση της απασχόλησης των ΑμεΑ, ακόμα και στη περίοδο της κρίσης.
- Απαιτείται επίμονη και συντονισμένη προσπάθεια προκειμένου να αυξηθεί η απασχόληση των Ατόμων με Αναπηρία. Για την επίτευξη του στόχου αυτού υπάρχουν πολλά εμπόδια, όμως σε βάθος χρόνου είναι δυνατόν να ξεπεραστούν.
- Κρίσιμο ρόλο παίζουν τα συγγενικά πρόσωπα και το ευρύτερο περιβάλλον των Ατόμων με Αναπηρία, ώστε να ασκηθεί περαιτέρω πίεση στην Πολιτεία για την προώθηση της απασχόλησης των ΑμεΑ.
- Μέσω του WorkAbility οι εταίροι του έργου επιδιώκουν να συμβάλλουν στη διατύπωση βιώσιμων προτάσεων και τη διαμόρφωση πολιτικών, ώστε να αλλάξουν κάποιες στερεοτυπικές αντιλήψεις και να ανοίξει ο δρόμος για την απασχόληση των ΑμεΑ.
- Στα πλαίσια του έργου εφαρμόζεται μια συστηματική προσέγγιση για την προώθηση της απασχόλησης των ΑμεΑ, εξετάζοντας τα προβλήματά στο σύνολό τους. Στο πλαίσιο αυτό θα ληφθούν υπόψη οι ρόλοι που παίζουν διάφοροι εμπλεκόμενοι σήμερα και θα διερευνηθεί πώς αυτοί οι ρόλοι θα πρέπει να αναδιαταχθούν προκειμένου να αντιμετωπιστεί η σημερινή δύσκολη συγκυρία και να αυξηθούν οι πιθανότητες απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρίες

Το Σεμινάριο ολοκληρώθηκε με επιτυχία στις 18.00, αφού πρώτα ο καθηγητής κύριος Αριστοτέλης Νανιόπουλος ευχαρίστησε όλους τους παρευρισκόμενους.

